

О.С. МОРДОВЦЕВ, Д.М. СЕЛЕЦКИЙ

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті проаналізовано сутність ефективного управління прибутком промислового підприємства в умовах кризового стану української економіки. Виявлено, що для здійснення оперативного управління підприємством, в цілому, та прибутком, зокрема, управлінський персонал зобов'язаний розуміти сутність економічних явищ, які відбуваються в діяльності промислового підприємства та зміст економічних показників, які характеризують результативність діяльності. Визначено, що прибуток є основним джерелом розвитку підприємницької діяльності промислового підприємства. Проведено аналіз основних досліджень концептуальних основ сутності, виникнення, організації управління прибутком на промислових підприємствах. Розроблено універсальне визначення терміну «прибуток» та теоретико-методичні основи управління прибутком промислового підприємства. Доведено, що система управління прибутком повинна бути логічно пов'язана із загальною системою управління промисловим підприємством, тому що прийняття управлінських рішень у всіх сферах діяльності промислового підприємства прямо або опосередковано буде впливати на рівень прибутку, який надає нові можливості і джерела фінансування для розвитку підприємства, що дозволить збільшити не тільки доходи підприємства а і доходи його власників і працівників. Проаналізувати і чинники, що впливають на рівень прибутку промислового підприємства для забезпечення чіткої дії механізму управління прибутком. Сформовано універсальний та дієвий механізм управління прибутком промислового підприємства та доведено, що динамічний розвиток підприємства неможливий без практичного його використання. Таким чином, управління прибутком підприємства передбачає, в рамках сформованого механізму, використання ефективної інформаційної системи управління промисловим підприємством. Загальний висновок дослідження – управління розподілом і використанням прибутку підприємства повинно відповідати загальній стратегії розвитку промислового підприємства, сприяючи підвищенню його ринкової вартості, формуванню необхідних і достатніх обсягів інвестиційних та фінансових ресурсів з урахуванням інтересів власників і працівників промислового підприємства.

Ключові слова: прибуток, управління, механізм, аналіз, оцінка, прогнозування, контроль.

А.С. МОРДОВЦЕВ, Д.М. СЕЛЕЦКИЙ

ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье проанализированы сущность эффективного управления прибылью промышленного предприятия в условиях кризисного состояния украинской экономики. Выявлено, что для осуществления оперативного управления предприятием в целом и прибылью, в частности, управленческий персонал обязан понимать сущность экономических явлений, которые происходят в деятельности промышленного предприятия и содержание экономических показателей, которые характеризуют результативность деятельности. Определено, что прибыль является основным источником развития предпринимательской деятельности промышленного предприятия. Проведен анализ основных исследований концептуальных основ сущности, возникновения, организации управления прибылью на промышленных предприятиях. Разработано универсальное определение термина «прибыль» и теоретико-методические основы управления прибылью промышленного предприятия. Доказано, что система управления прибылью должна быть логично связана с общей системой управления промышленным предприятием, потому что принятие управленческих решений во всех сферах деятельности промышленного предприятия прямо или косвенно будет влиять на уровень прибыли, который предоставляет новые возможности и источники финансирования для развития предприятия, что позволит увеличить не только доходы предприятия и доходы его владельцев и работников. Проанализировать и факторы, влияющие на уровень прибыли промышленного предприятия для обеспечения четкого действия механизма управления прибылью. Сформирован универсальный и действенный механизм управления прибылью промышленного предприятия и доказано, что динамичное развитие предприятия невозможно без практического его использования. Таким образом, управление прибылью предприятия предполагает, в рамках сложившегося механизма, использование эффективной информационной системы управления промышленным предприятием. Общий вывод исследования – управление распределением и использованием прибыли предприятия должно соответствовать общей стратегии развития промышленного предприятия, способствуя повышению его рыночной стоимости, формированию необходимых и достаточных объемов инвестиционных и финансовых ресурсов с учетом интересов собственников и работников промышленного предприятия.

Ключевые слова: прибыль, управление, механизм, анализ, оценка, прогнозирование, контроль.

O. MORDOVITSEV, D. SELETSKYI

FORMATION OF THE PROFIT MANAGEMENT MECHANISM OF THE INDUSTRIAL ENTERPRISE

The article analyzes the essence of effective profit management of industrial enterprises in the crisis state of the Ukrainian economy. It is revealed that for implementation of operational management of the enterprise as a whole and profit, in particular, the administrative personnel is obliged to understand essence of the economic phenomena which occur in activity of the industrial enterprise and the maintenance of economic indicators which characterize efficiency of activity. It is defined that profit is the main source of development of business activity of the industrial enterprise. The analysis of basic researches of conceptual bases of essence, origin, the organization by management of profit at the industrial enterprises is carried out. A universal definition of the term "profit" and theoretical and methodological foundations of profit management of an industrial enterprise are developed. It is proved that the system of profit management should be logically connected with the General system of enterprise management, because management decisions in all spheres of activities of industrial enterprises, directly or indirectly, will influence the level of profit that provides new opportunities and funding sources for enterprise development, which will increase not only the enterprise income and the income of its owners and employees. Analyze and factors affecting the level of profit of the industrial enterprise to ensure a clear action of the profit management mechanism. The universal and effective mechanism of profit management of the industrial enterprise is formed and it is proved that dynamic development of the enterprise is impossible without its practical use. Thus, management of profit of the enterprise assumes, within the developed mechanism, use of effective information system of management of the industrial enterprise. The overall conclusion of the study – management of distribution and use of profits of the enterprise must match the overall development strategy of industrial enterprises, contributing to increase its market value, and creation of appropriate and sufficient investment and financial resources, taking into account the interests of owners and workers of industrial enterprises.

Keywords: profit, management, mechanism, analysis, evaluation, forecasting, control.

Вступ. В умовах виходу з фінансово-економічної кризи важливого значення набуває пошук таких джерел фінансування, які б з одного боку надавали можливість промислому підприємству розвиватися, а з іншого не створювалися «боргові ями». До джерел, які б відповідали таким критеріям належать внутрішні джерела фінансування, серед яких вагоме місце займає прибуток, який в ринкових умовах господарювання України є джерелом фінансування не лише для розширення виробничих потужностей, а й соціального розвитку промислового підприємства та соціального захисту його працівників.

Для здійснення оперативного управління підприємством, в цілому, та прибутком, зокрема, управлінський персонал зобов'язаний розуміти сутність економічних явищ, які відбуваються в діяльності промислового підприємства та зміст економічних показників, які характеризують результативність діяльності. Тому управління прибутком промислового підприємства є нагальною важливою проблемою розвитку крупного промислового підприємства.

Постановка задачі. В умовах ринкових відносин України промислове підприємство повинне прагнути якщо як до одержання максимального прибутку, так й принаймні до того обсягу продаж, що дозволяв би йому не тільки міцно утримувати свої позиції на ринку збуту своїх товарів і надання послуг. Ця умова є нагальною необхідною для забезпечення динамічного розвитку його виробництва в умовах конкурентного оточення.

В остаточному підсумку це припускає інформацію промислового підприємства о джерелах формування прибутку і методів по кращому їхньому використанню, а отже потребує від менеджменту мати довгострокову стратегію щодо управління прибутком підприємства. У зв'язку з цим, виникла гостра необхідність розробки, на основі дієвого механізму поліпшеної системи управління прибутком на підприємстві, що обумовлює актуальність обраної теми і доцільність проведення досліджень.

Мета роботи. Метою статті є формування ефективного механізму управління прибутком промислового підприємства.

Аналіз основних досягнень і літератури. Поняття управління прибутку являється дискусійною категорією. Дослідження його економічної сутності бере початок ще з XVII ст. і продовжується до сьогодні. Серед великої кількості економічних теорій, теорію прибутку економісти характеризують як одну з найбільш складних. Тому проблема її обґрунтування належить до найважливіших проблем економіки та господарської практики.

Вагомий внесок у дослідження економічної

сутності прибутку, визначення джерел його походження зробили такі вчені-економісти як А. Бабо [1], К. Маркс [2], Ф. Найт [3], Д. Рікардо [4], П. Самуельсон [5], А. Сміт [6], Й. Шумпетер [7], Е. Чемберлен [8], Дж. Хікс [9] та ін. В сучасних умовах даному питанню продовжує приділяти першочергову увагу значна частина вітчизняних та зарубіжних економістів. Зокрема серед них можна виділити І.А. Бланка [10], Н.М. Бондара [11], О.О. Гетьмана [12], С.Ф. Покропівного [13], А.М. Поддєрьогіна [14], В.М. Шаповала [14], Л.І. Шваба [15] тощо. необхідно зазначити, що як економісти-класики так і сучасні вчені-економісти не мають єдині думок щодо визначення змісту категорії «прибуток», тому теорія прибутку досі залишається незавершеною та містить в собі певні протиріччя. Для пояснення сутності прибутку недостатньо лише констатації фактів, необхідним є здійснення певних досліджень, які в свою чергу потребують концептуальної основи.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Прибуток – основне джерело розвитку підприємницької діяльності промислового підприємства. Важлива роль економічної сутності прибутку підтверджена тим, що вона характеризує основну діяльність промислового підприємства. Прибутковість та дохідність промислового підприємства є одним з найголовніших показників, що відображають фінансовий стан підприємства. Вони визначають мету підприємницької діяльності. Все це вимагає уточнення сутності та змісту категорії «прибуток», яка є досить спірною і складною в сучасній економічній науці.

Поняття управління прибутку являється дискусійною категорією. Дослідження його економічної сутності бере початок ще з XVII ст. і продовжується до сьогодні. Серед великої кількості економічних теорій, теорію прибутку економісти характеризують як одну з найбільш складних. Тому проблема її обґрунтування належить до найважливіших проблем економіки та господарської практики. На протязі декількох століть економістами-класиками досліджувалась сутність поняття «прибуток» та висловлювались різні концепції його формування. В економічній літературі одні автори розглядають прибуток у вигляді заробітної плати, відсотку та ренти, інші стверджують, що – це відсоток на капітал. В марксистській літературі прибуток розглядається у вигляді перетвореної форми додаткової вартості, створеною найманою працею. В США та інших країнах з розвинутою ринковою економікою поширена концепція, за якою прибуток є винагородою за підприємницькі здібності. При цьому, на думку більшості авторів, головним джерелом прибутку є капітал. Виходячи з цього, було узагальнено основні концепції економічної сутності прибутку, які наведені на рисунку 1.1.

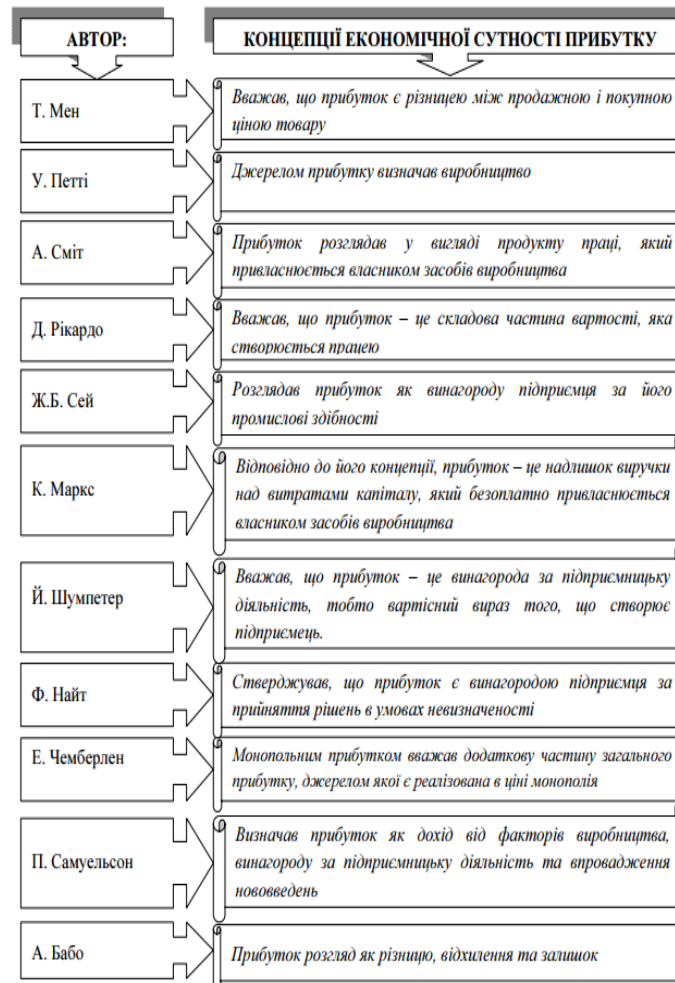

Рисунок 1.1 – Основні концепції економічної сутності прибутку

На сучасному етапі розвитку економіки прибуток від господарської діяльності також трактується більшістю економістів як перевищення доходів над витратами.

Зокрема, С.Ф. Покропивний [13], Л.І. Шваб [15] та Н.М. Бондар [11] розглядають прибуток як частину виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу й комерційну діяльність підприємства.

О.О. Гетьман та В.М. Шаповал [12] роблять висновок, що «прибуток представляє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, робіт, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції».

Наведені визначення характеризують лише кількісний аспект прибутку, що ґрунтується на співставленні доходів та витрат, проте недостатньо уваги приділяється його економічному змісту.

Виходячи з цього, вважаємо, що уваги заслуговує визначення прибутку, що дається І.О. Бланком, який пов'язує його з ризиком. Так, на думку вченого «прибуток є вираженим у грошовій формі чистим доходом підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, і становить різницю між сукупним доходом і сукупними

витратами у процесі здійснення цієї діяльності» [10].

Таким чином, можна зробити висновок, що категорії «прибуток» в економічній літературі приділяється підвищена увага, але на даний момент єдиного визначення прибутку немає, оскільки воно насамперед залежить від поставлених його користувачами цілей. Проаналізувавши різні підходи до визначення категорії «прибуток», можна констатувати, що існуючі підходи є взаємодоповнюючими. Категорія прибуток має неоднозначне трактування та потребує чіткої ідентифікації. На нашу думку, прибуток – це дохід на вкладений капітал, який є винагородою підприємця за ризик, мотив його діяльності та який розраховують як різницю між сукупним доходом і сукупними витратами.

Система управління прибутком повинна бути логічно пов'язана із загальною системою управління промисловим підприємством, тому що прийняття управлінських рішень у всіх сферах діяльності промислового підприємства прямо або опосередковано буде впливати на рівень прибутку, який надає нові можливості і джерела фінансування для розвитку підприємства, що дозволить збільшити не тільки доходи підприємства а і доходи його власників і працівників.

Тому, щоб забезпечити чітку дію механізму управління прибутком підприємства слід уважно проаналізувати усі чинники, що впливають на рівень прибутку промислового підприємства. Ці чинники впливають на результати діяльності промислового підприємства в різних напрямках: одні – позитивно, інші – негативно. До зовнішніх чинників, що впливають на результати діяльності промислового підприємства можна виділити наступні [10]:

- економічні умови господарювання, умови ринку;
- платоспроможний попит споживачів;
- державне регулювання діяльності підприємств, та інше.

Важливу увагу слід приділити рівню, динаміці і коливанням платоспроможного попиту, бо він визначає стабільність одержання прибутку. Також, варто звернути увагу на такі важливі макроекономічні показники як податкова і кредитна політика держави та політична стабільність у державі.

Зовнішні чинники тісно пов'язані з внутрішніми чинниками, які також суттєво впливають на результати діяльності промислового підприємства. Ці чинники залежать від організації роботи самого підприємства і можуть впливати на формування прибутку підприємства як безпосередньо, так і опосередковано. До них слід віднести такі чинники як:

- обсяг продукції, яка випускається підприємством;
- собівартість продукції; ціна продукції;
- асортимент продукції;
- стан та ефективність використання ресурсів підприємства;
- рівень операційних, фінансових витрат;
- інвестиційна привабливість підприємства та інші.

Крім зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на прибуток, варто зосередити увагу на наявності механізму управління прибутком. Таким чином, управління прибутком підприємства має базуватися на певному механізмі, який є складовою частиною системи управління. З економічної точки зору механізм управління включає такі елементи:

- цілі та завдання, принципи, функції управління;
- методи управління;
- організаційне та інформаційно-аналітичне забезпечення управління;
- ресурси управління (матеріальні, нематеріальні, трудові, фінансові, інвестиційні, інформаційні);
- нормативно-правове забезпечення управління;

Основною метою управління прибутком є пошук найбільш ефективних джерел його формування, напрямків розподілу й використання з метою забезпечення сталого розвитку підприємства

та максимізації його ринкової вартості [12].

Реалізація мети управління прибутком на підприємстві потребує вирішення таких завдань:

- планування необхідного рівня прибутковості від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- виявлення джерел та резервів зростання прибутку підприємства;
- забезпечення оптимальної величини прибутку відповідно до наявного економічного потенціалу і умов ринкової кон'юнктури;
- визначення припустимого рівня ризиків, пов'язаних із операційною та фінансово-інвестиційною діяльністю підприємства;
- забезпечення ефективного контролю за розподілом та використанням прибутку підприємства.

Таким чином, можна сформувати механізм управління прибутком підприємства, який спрямовано на створення, впровадження та функціонування інформаційної системи управління фінансово-господарської діяльності промислового підприємства (рис. 1).

Сформований на рисунку 1 механізм управління прибутком підприємства ґрунтується на принципах системності, комплексності, послідовності, адаптивності, динамічності, цілеспрямованості, безперервності, наукової обґрунтованості, оптимальності, інформативності, гнучкості, ефективності, забезпечення оптимального рівня витрат, капіталовидворення. Він реалізує функції аналізу, планування, прогнозування, координації, організації, мотивації, контролю; необхідне ресурсне забезпечення (фінансові, трудові, матеріальні, інформаційні ресурси), а також відповідний методичний інструментарій.

Система організаційного забезпечення управління прибутком є взаємозалежною сукупністю внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які забезпечують розроблення й прийняття управлінських рішень щодо окремих аспектів формування та використання прибутку та несуть відповідальність за результати цих рішень. Останнім часом організаційне управління прибутком базується на формуванні більш ефективних структурних підрозділів підприємства – центрів відповідальності. Вихідним моментом створення системи управління прибутком, на основі виділення центрів (витрат, прибутку, інвестицій) відповідальності, є персоніфікація відповідальності за прийняття рішень.

На першому етапі необхідно провести аналіз і комплексну оцінку стану фінансово-господарської діяльності підприємства та виявити фактори, які мають найбільший вплив на прибутковість. Результати комплексної оцінки дозволять прогнозувати тенденції зростання прибутку підприємства.

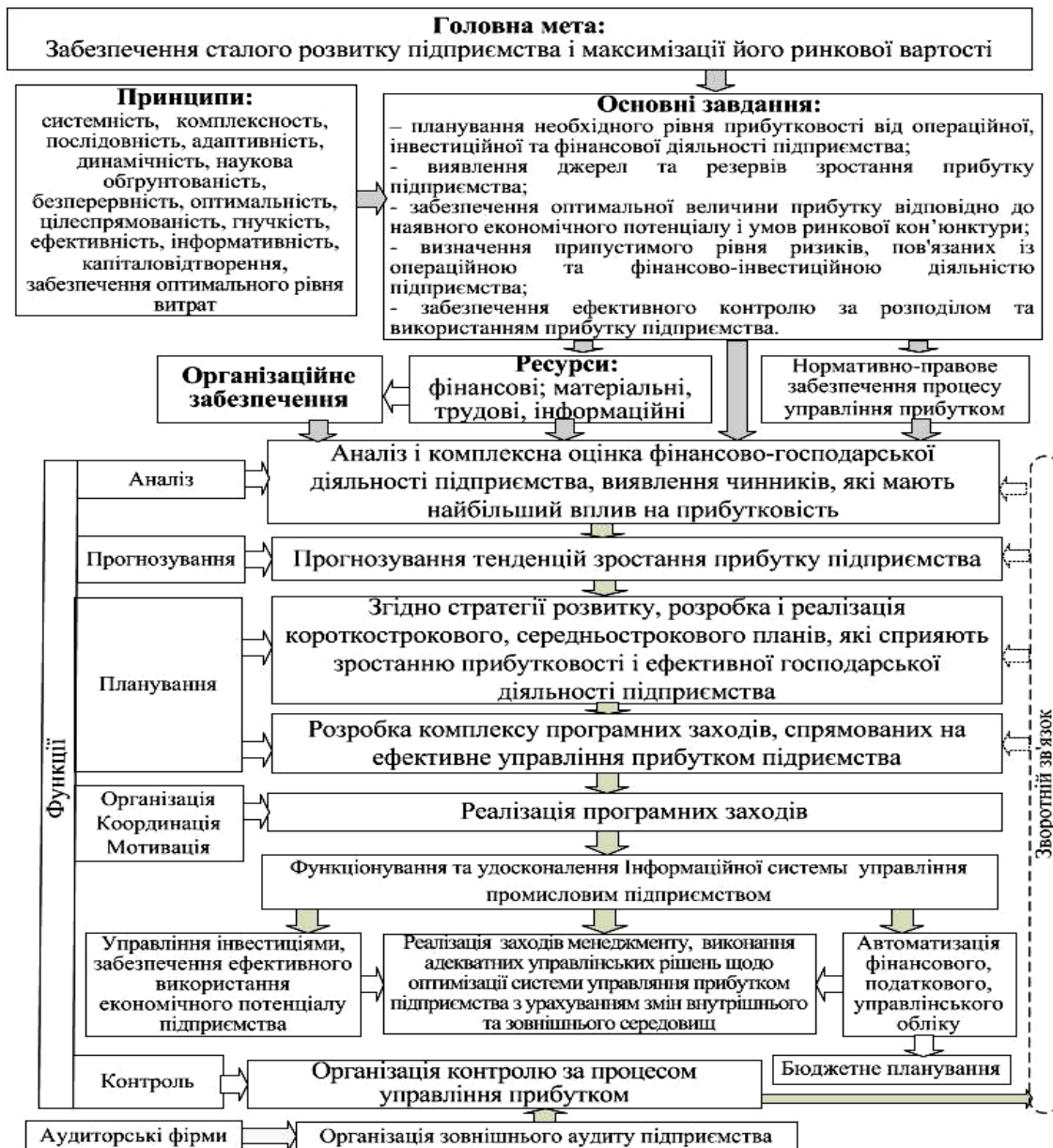

Рисунок 1 – Механізм управління прибутком підприємства

Результати аналізу, комплексної оцінки і прогнозу генерують інформацію, необхідну для розробки стратегії розвитку, на основі якої формуються короткострокові і довгострокові плани розвитку, націлені на зростання прибутку і стабільності підприємства. В рамках організації, координації, мотивації реалізуються програмні заходи, які, на думку автора, повинні, в першу чергу, забезпечити функціонування інформаційної системи управління промисловим підприємством.

Це дозволить повністю автоматизувати фінансовий, податковий та управлінський облік, забезпечити ефективне використання економічного потенціалу підприємства, управляти інвестиційним процесом і реалізовувати управлінські рішення щодо оптимізації системи управління прибутком підприємства з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовищ.

Ядро інформаційної системи управління - база даних, джерелами якої є дані бухгалтерського (фінансового) та управлінського обліку, нормативно-правове забезпечення, інформація, отримана з зовнішніх джерел і інтернет.

Автоматизація бухгалтерського (фінансового) обліку дозволяє забезпечити менеджерів і керівництво достовірною і оперативною інформацією про динаміку фінансового результату, зміни власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань. Це дає можливість своєчасно реагувати на загрозу виникнення того збитку і прийняти відповідні управлінські рішення, що дозволяють усунути проблему.

Автоматизація управлінського обліку дає можливість оцінити рівень необхідних ресурсів підприємства, оптимізувати операційні, фінансові та інші витрати, які істотно впливають на рівень прибутковості підприємства. Крім того, за допомогою

спеціально розробленого модуля, можна оцінювати ризики, пов'язані з основною діяльністю підприємства, процесом інвестування і реалізації продукції в умовах конкуренції.

Важливим напрямком управлінського обліку є бюджетне планування, якому передують повномасштабний прогноз основних показників, що характеризують доходи і витрати підприємства. Це дозволяє за допомогою модуля «Бюджетне планування» розробити короткостроковий план розвитку підприємства на наступний рік і оцінити його прибутковість. Змінюючи параметри бюджетного плану, можна відстежити, які показники позитивно або негативно впливають на прибуток. Це дає можливість регулювати параметри плану, керуючи доходами і витратами підприємства.

Висновки. У ході проведеного дослідження щодо формування єдиного та універсального механізму управління прибутком промислового підприємства було:

1) уточнено економічну сутність поняття прибуток підприємства та виявлено, що категорія «прибуток» в економічній літературі приділяється підвищена увага, але на даний момент єдиного визначення прибутку немає, оскільки воно насамперед залежить від поставлених його користувачами цілей. У нашому дослідженні було надано уточнене визначення цієї категорії, яка відповідає сучасним вимогам ефективної роботи промислових підприємств.

2) сформовано універсальний та дієвий механізм управління прибутком промислового підприємства та доведено, що динамічний розвиток підприємства неможливий без практичного його використання. Таким чином, управління прибутком підприємства передбачає, в рамках сформованого механізму, використання ефективної інформаційної системи управління промисловим підприємством. А отже, управління розподілом і використанням прибутку підприємства повинно відповідати загальній стратегії розвитку промислового підприємства, сприяючи підвищенню його ринкової вартості, формуванню необхідних і достатніх обсягів інвестиційних та фінансових ресурсів з урахуванням інтересів власників і працівників промислового підприємства.

Список літератури

1. Бабю А. *Прибыль*. Москва: Издательская группа «Прогресс» «Универс», 1993. 175 с.
2. Маркс К., Энгельс Ф. *Сочинения*. Москва: Дело, 2014. 845 с.
3. Найт Ф. *Риск, неопределенность и прибыль*. Москва: Дело, 2003. 359 с.

4. Блауг М. Рикардо Д. *100 великих экономистов до Кейнса*. Санкт-Петербург: Экономикс, 2008. 352 с.
5. Самуэльсон П.А. *Экономика*. Севастополь: Издательство «Ахтиар», 2013. 384 с.
6. Смит А. *Исследование о природе и причинах богатства народов*. Москва: Дело, 2005. 112 с.
7. Шумпетер И. *Теория экономического развития*. Москва: Прогресс, 1982. 455 с.
8. Чемберлен Э.Х. *Теория монополистической конкуренции: Реориентация теории стоимости*. Москва: Экономика, 2006. 351 с.
9. Хикс Дж. *Стоимость и капитал*. Москва: Прогресс, 2013. 488 с.
10. Бланк И.А. *Управление прибылью*. Киев: Ника-Центр, Эльга, 2012. 752 с.
11. Бондар Н.М. *Экономика предприятия*. Киев: Видавництво А.С.К., 2004. 400 с.
12. Гетьман О.О., Шаповал В.М. *Экономика предприятия*. Киев: Центр навч. літератури, 2016. 488 с.
13. Покропивний С.Ф. *Экономика предприятия*. Киев: КНЕУ, 2013. 352 с.
14. Поддєрогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. *Фінанси підприємств*. Київ.: КНЕУ, 2015. 286 с.
15. Шваб Л.І. *Экономика предприятия*. Киев: Каравела, 2017. 584 с.

References (transliterated)

1. Babo A. *Pribyl'* [Profit]. Moscow, Izdatel'skaya gruppa «Progress» «Univers», 1993. 175 p.
2. Marks K., Engel's F. *Sochineniya* [Compositions]. Moscow, Delo, 2014. 845 p.
3. Najt F. *Risk, neopredelenost' i pribyl'* [Risk, uncertainty and profit]. Moscow, Delo, 2003. 359 p.
4. Blaug M. Rikardo D. *100 velikih ekonomistov do Kejnса* [100 great economists before Keynes]. Saint-Petersburg, Ekonomikus, 2008. 352 p.
5. Samuelson P. *Экономика* [Economics]. Sevastopol, Izdatel'stvo «Ahtiар», 2013. 384 p.
6. Smith A. *Issledovanie o prirode i prichinah bogatstva narodov* [Research on the nature and causes of the wealth of Nations]. Moscow, Delo, 2005. 112 p.
7. SHumpeter I. *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya* [Theory of economic development]. Moscow, Progress, 1982. 455 p.
8. CHemberlen E. *Teoriya monopolisticheskoy konkurencii: Reorientaciya teorii stoimosti* [The theory of monopolistic competition: the Reinsertion of the theory of value]. Moscow, Ekonomika, 2006. 351 p.
9. Hiks D. *Stoimost' i kapital* [Value and capital]. Moscow, Progress, 2013. 488 p.
10. Blank I. *Upravlenie pribyl'yu* [Profit management]. Kiev, Nika-Centr, El'ga, 2012. 752 p.
11. Bondar N. *Экономика pidpriyemstva* [Economics of enterprise]. Kiev, Видавництво А.С.К., 2004. 400 p.
12. Hetman O., Shapoval V. *Экономика pidpriyemstva* [Economics of enterprise]. Kiev, Tsentr navch. literature, 2016. 488 p.
13. Pokropyvnyi S. *Экономика pidpriyemstva* [Economics of enterprise]. Kiev, KNEU, 2013. 352 p.
14. Poddierohin A., Bilyk M., Buriak L. *Finansy pidpriyemstv* [Enterprise Finance]. Kiev, KNEU, 2015. 286 p.
15. Shvab L. *Экономика pidpriyemstva* [Economics of enterprise]. Kiev, Karavela, 2017. 584 p.

Надійшла (received) 23.03.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Мордовцев Олександр Сергійович (Mordovtsev Aleksandr Sergeevich, Mordovtsev Oleksandr) – кандидат економічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри міжнародного бізнесу та фінансів; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1653-5440>; e-mail: asmordov@gmail.com

Селецький Дмитро Миколайович (Seletskyi Dmytro Mykolaevich, Seletskyi Dmytro) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», магістрант групи БЕМ-М419а; Харків, Україна; e-mail: dmitryseletskii@gmail.com